

**Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Полтавський юридичний інститут
Кафедра конституційного, адміністративного,
екологічного та трудового права**

С И Л А Б У С
навчальної дисципліни
«МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – 08 «Право»
Спеціальність – 081 «Право»
Освітня програма / спеціалізація – «Право»
Статус дисципліни – обов'язкова
Рік набору – 2019, 2020

Викладач – Божко Володимир Миколайович,
завідувач кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та
трудового права, доктор юридичних наук, доцент

30 серпня 2019 р.

Силабус навчальної дисципліни «Муніципальне право» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» освітньої програми «Право» Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Полтава: Полтавський юрид. ін.-т Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 10 с.

Розробник

Божко Володимир Миколайович – доктор юридичних наук, доцент

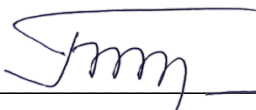
Гарант освітньої програми

Криницький Ігор Євгенович – завідувач кафедри цивільного, господарського і фінансового права, доктор юридичних наук, професор, старший науковий співробітник

Затверджено на засіданні кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та трудового права (протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.)

Дата оновлення – 28 серпня 2020 року
(протокол № 1 засідання кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та трудового права від 28 серпня 2020 року)

Завідувач кафедри

В. М. Божко

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Муніципальне право
Вид навчальної дисципліни	Обов'язкова, належить до циклу навчальних дисциплін загальної фахової підготовки.
Викладач	Божко Володимир Миколайович, д.ю.н., доцент, завідувач кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та трудового права ПЮІ НЮУ імені Ярослава Мудрого
Контактний телефон	+38 0532 560148
E-mail	Volodya_bozhko@ukr.net
Консультації	Вівторок 13-00 – 14-00, м.Полтава, Першотравневий проспект, 5, ауд. 601-б.
Онлайн консультації у Facebook:	https://www.facebook.com/volodya.bozhko
Викладач	Божко Володимир Миколайович, д.ю.н., доцент, завідувач кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та трудового права ПЮІ НЮУ імені Ярослава Мудрого
Контактний телефон	+38 0532 560148
E-mail	Volodya_bozhko@ukr.net
Консультації	Вівторок 13-00 – 14-00, м.Полтава, Першотравневий проспект, 5, ауд. 601-б.
Онлайн консультації у Facebook:	https://www.facebook.com/volodya.bozhko

Анотація навчальної дисципліни

Розкривається поняття та зміст основних категорій муніципального права. Вивчаються організаційно-правові моделі муніципального управління у провідних країнах світу. Розглядаються тенденції розвитку світового та вітчизняного механізму правового регулювання й організації місцевого самоврядування; системно-структурна організація місцевого самоврядування, правовий статус і практика його реалізації органами й посадовими особами місцевого самоврядування в Україні та світі; нормотворчість суб'єктів місцевого самоврядування, порядок прийняття та реалізації актів органами та посадовими особами місцевого самоврядування; правовий статус муніципальних службовців, їх повноваження; правовий механізм контролю за реалізацією їх повноважень; особливості реалізації юридичної відповідальності муніципальних службовців. Студенти знайомляться із основними нормативно-правовими актами у галузі муніципального права, вчать застосовувати муніципально-правових норми на практиці, а також знайомляться із правозастосовною практикою їх реалізації.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Муніципальне право» – набуття студентами здатності розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі муніципального права, що

передбачає проведення різноманітних досліджень та/або здійснення інновацій й характеризується невизначеністю умов і вимог.

Завдання:

– формування у студентів спеціалізованих концептуальних знань у галузі муніципального права, що включають сучасні наукові здобутки у цій галузі права, котрі є основою для оригінального мислення та проведення досліджень у вказаній сфері;

– набуття студентами спеціалізованих умінь/навичок розв'язання проблем, котрі виникають у органів місцевого самоврядування в процесі їх формування та здійснення ними повсякденної діяльності, а також у громадян та організацій унаслідок реалізації органами місцевого самоврядування їхніх власних або делегованих державною повноважень;

– здатність інтегрувати знання, набуті у процесі вивчення цієї та навчальних дисциплін «Конституційне право України», «Державне будівництво і місцеве самоврядування», «Кримінальне право», «Адміністративне право», «Трудове право» й розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних контекстах;

– здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, зокрема щодо: застосування набутих теоретичних знань та сформованих практичних навичок щодо реалізації правового статусу суб'єктів муніципально-правових відносин; здійснення нормотворчого процесу органами місцевого самоврядування; особливостей проходження служби в органах місцевого самоврядування; реалізації юридичної відповідальності щодо органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб;

– формування у студентів знань та умінь, необхідних їм для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою генерування нових знань у сфері муніципального права.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Теорія держави і права»; «Конституційне право України»; «Адміністративне право»; «Державне будівництво і місцеве самоврядування»; «Господарське право»; «Трудове право»; «Фінансове право», «Державне (конституційне) право зарубіжних країн».

Кореквізити: «Публічна служба», «Правове забезпечення запобігання корупції».

Постреквізити: «Актуальні проблеми цивільного права», «Податкове право», «Медичне право», «Правове регулювання екологічної безпеки».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

- сформулювати поняття та зміст основних категорій муніципального права;
- систематизувати втілення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права у муніципально-правовій відносинах;
- проаналізувати взаємодію міжнародних муніципально-правових систем із вітчизняними муніципально-правовими інститутами;
- здійснити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів муніципального права різних правових систем;
- інтерпретувати основні муніципально-правові норми, а також розуміти методологію їхнього тлумачення;
- застосовувати муніципально-правові норми на практиці;
- пояснити практику реалізації муніципально-правових інститутів;

- визначити правову позицію на різних стадіях правозастосування муніципально-правових норм, як зі сторони органу місцевого самоврядування, так і з боку фізичних (юридичних) осіб;
- запропонувати проекти правозастосовних актів у різних сферах діяльності органу місцевого самоврядування;
- прогнозувати результат впливу проектів нормативно-правових та індивідуальних актів органів місцевого самоврядування на муніципально-правові відносини.

**Розклад занять з навчальної дисципліни на 2020/2021 н.р.
для студентів денної форми навчання**

Дата	Теми лекцій	Теми практичних занять	Теми самостійної роботи (есе або рефератів)
01.09.20 - 04.09.20	1. «Загальна характеристика місцевого самоврядування: вітчизняний та зарубіжний досвід»	1. «Загальна характеристика місцевого самоврядування: вітчизняний та зарубіжний досвід» <i>Основна література:</i> 1; 2; 3; 6	Особливості англосаксонської муніципальної системи; особливості континентальної муніципальної системи; особливості іберійської муніципальної системи; особливості муніципальної системи України;
07.09.20 - 11.09.20	2. «Члени територіальної громади як суб'єкти муніципально-правових відносин»	2. «Члени територіальної громади як суб'єкти муніципально-правових відносин» <i>Основна література:</i> 2; 4; 5.	Особливості можливих форм безпосереднього народовладдя членів територіальної громади; організація місцевих референдумів; правовий механізм реалізації права на електронні петиції; особливості звернення із інформаційним запитом до органів місцевого самоврядування
14.09.20 - 18.09.20	3. «Організаційно-правові моделі муніципального управління»	3. «Організаційно-правові моделі муніципального управління» <i>Основна література:</i> 1; 3; 8.	Типологія моделей муніципального управління; системно-структурна організація місцевого самоврядування в Україні; правове регулювання взаємовідносин органів державної влади з органами місцевого самоврядування
21.09.20 - 25.09.20	4. «Нормотворчість суб'єктів місцевого самоврядування»	4. «Нормотворчість суб'єктів місцевого самоврядування» <i>Основна література:</i> 1; 4; 9	Види актів суб'єктів місцевого самоврядування; особливості регуляторних актів органів місцевого самоврядування; правовий механізм надання допомоги суб'єктам господарювання органами місцевого самоврядування

28.09.20 - 02.10.20	5. «Правове регулювання статусу муніципальних службовців»	5. «Правове регулювання статусу муніципальних службовців» <i>Основна література:</i> 1; 3; 10.	Особливості правового статусу виборних посадових осіб місцевого самоврядування; особливості правового статусу сільського, селищного, міського голови; правовий статус голови обласної, районної ради; особливості правового статусу старости
05.10.20 - 09.10.20	6. «Муніципально-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування»	6. «Муніципально-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування» <i>Основна література:</i> 1; 3; 7.	Підстави та порядок припинення служби сільським, селищним, міським головою; муніципально-правова відповідальність виборних посадових осіб місцевого самоврядування; підстави та порядок припинення служби старостою
12.10.20 - 16.10.20	7. «Загальна характеристика повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування»	7. «Загальна характеристика повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування» <i>Основна література:</i> 2; 4; 5	Власні та делеговані, виключні повноваження сільської, селищної, міської ради; власні та делеговані, виключні повноваження виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради; власні та делеговані, виключні повноваження районної, обласної ради; особливості їх реалізації
19.10.20 - 23.10.20	8. «Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо управління комунальною власністю»	8. «Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо управління комунальною власністю» <i>Основна література:</i> 2; 4; 5	Особливості правового режиму комунального майна; об'єкти комунальної власності; особливості правового статусу комунальних підприємств, установ, організацій
26.10.20 - 30.10.20	9. «Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування в бюджетно-фінансовій сфері»	9. «Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування в бюджетно-фінансовій сфері» <i>Основна література:</i> 1; 8; 9.	Особливості порядку формування місцевих фінансів; особливості бюджетного процесу в органах місцевого самоврядування; місцеві податки і збори
02.11.20 - 06.11.20		10. «Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо забезпечення	Судовий захист прав та інтересів місцевого самоврядування; правовий механізм взаємовідносини органів та посадових осіб місцевого

		законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян» <i>Основна література: 1; 8; 9.</i>	самоврядування з органами внутрішніх справ, прокуратури, Служби безпеки України, судовими органами та органами юстиції
--	--	--	--

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

1. наукової статті;
2. наукової доповіді;
3. тез наукової доповіді на конференції;
4. огляд судової практики;
5. есе за вузькоспеціальною проблематикою;
6. анотації прочитаної додаткової літератури з курсу, у т.ч. іноземної;
7. термінологічного словника
8. підготовки до практичних занять та іспиту.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у «Методичних рекомендаціях до самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни «Муніципальне право» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право» / уклад. В.М.Божко. Полтава : ПЮІ Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 18 с.

Інформаційне забезпечення курсу

Основні нормативно-правові акти

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст.141. Дата оновлення: 03.09.2019. URL: <https://bit.ly/2GeSeRP> (дата звернення: 27.08.2020).
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. №50-51. Ст.572. Дата оновлення: 16.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 27.08.2020).
3. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 р. № 396-IX. Відомості Верховної Ради України. 2020. №7, 8, 9. Ст.48. Дата оновлення: 16.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text> (дата звернення: 27.08.2020).
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № №18-22. Ст.144. Дата оновлення: 21.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 27.08.2020).
5. Земельний кодекс України від 25.11.2001 р. № 2768-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. №3-4. Ст.27. Дата оновлення: 13.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення: 27.08.2020).
6. Податковий кодекс України від 02.11.2010 р. № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. №№ 13-14, 15-16, 17. Ст.112. Дата оновлення: 21.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 27.08.2020).
7. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст.356. Дата оновлення: 21.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 27.08.2020).
8. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. №№ 24. Ст. 170. Дата оновлення: 16.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 27.08.2020).

Основна література

1. Актуальні проблеми становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні : монографія / Антоненко В. О., Баймуратов М. О., Батанов О. В. та ін. ; за ред. В. В. Кравченка, М. О. Баймуратова, О. В. Батанова. Київ : Атіка, 2007. 864 с.
2. Батанов О. В. Конституційно-правовий статус територіальних громад в Україні: монографія / За заг. ред. В. Ф. Погорілка. Київ : Концерн Видавничий Дім Ін Юре, 2003. 512 с

3. Батанов О. В. Муніципальна влада в Україні : проблеми теорії та практики : монографія / відп. ред. М. О. Баймуратов. Київ : Юридична думка, 2010. 656 с.
4. Батанов О. В. Муніципальне право України: підручник / відп. ред. М. О. Баймуратов. Харків : Одиссей, 2008. 528 с.
5. Любченко П.М. Муніципальне право України: навч. посіб. Харків: ФІНН, 2012. 496 с.
6. Муніципальне право зарубіжних країн: навч. посіб.: [у 3 ч.] / за заг. ред. П.Ф. Мартиненка. Київ : Знання України. 2005-2006.
7. Муніципальне право України : підручник / В. Ф. Погорілко, О. Ф. Фрицький, М. О. Баймуратов та ін. ; за ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 592 с.
8. Муніципальне право України: підруч. / за ред. М.О. Баймуратова. 2-ге вид., допов. Київ : Правова єдність, 2009. 720 с.
9. Муніципальне право: підручник / В.Ф. Погорілка, М.О. Баймуратова, О.В.Батанова, Ю.Ю.Бальцій / За ред. Баймуратова М. О. 2-ге вид. доп. Київ : Правова єдність, 2009. 720 с.
10. Тетарчук І.В. Муніципальне право України : навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 206 с.

Вимоги викладача

Студенти *повинні*: активно працювати на практичних заняттях: брати участь в обговоренні дискусійних питань та розробленні кейсів, повною мірою долучатися до активних форм навчання, використовувати різноманітні джерела з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії та різнобічного вивчення бізнес-процесів. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються.

Студентам *рекомендується*: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, написанні наукових статей і рефератів.

Викладач *бере до уваги* інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять прошу використовувати мобільні телефони тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації. Можна приносити із собою питну воду. В разі нагальної потреби можна виходити із аудиторії, не заважаючи при цьому викладачу та іншим студентам.

Контрольні заходи результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Муніципальне право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Видами *поточного контролю* знань студентів є:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента. За підсумками практичних занять студент може отримати від 0 до 28 балів;

– протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 8;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *лекційних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або

експрес-опитування. За підсумками поточного контролю на лекціях студенти можуть отримати від 0 до 4 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів із навчальної дисципліни є *іспит*, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 20 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів

Лекційні заняття	Практичні заняття (поточний контроль)		Самостійна робота	Іспит (підсумковий контроль)	Підсумкова оцінка знань
	Модуль № 1	Модуль № 2			
max 4	max 14	max 14	max 8	max 60	max 100

Шкала підсумкової оцінки знань студентів

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34